

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 136/2021-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Monikou Meňhertovou, Floriánska 16, Košice, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 30 D 144/2007 po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 206/2018 z 13. novembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 30 D 144/2007 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Žilina sa **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 30 D 144/2007 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Žilina **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezú.
4. Okresný súd Žilina **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **538,30 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezú.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. novembra 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 30 D 144/2007 (ďalej len „napadnuté konanie“) v čase po právoplatnosti nálezů ústavného súdu č. k. III. ÚS 206/2018 z 13. novembra 2018. Súčasne sa domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 136/2021 z 30. marca 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že matka sťažovateľky zomrela 30. januára 2007 a ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo v predmetnom dedičskom konaní ani po viac ako dvanástich rokoch právoplatne rozhodnuté. Sťažovateľka uvádza, že napadnuté konanie bolo už dvakrát predmetom ústavnoprávneho prieskumu (sp. zn. III. ÚS 579/2013 a sp. zn. III. ÚS 206/2018, pozn.) a ústavný súd opakovane konštatoval porušenie jej základných práv. V tejto súvislosti sťažovateľka osobitne akcentuje právny názor ústavného súdu, ktorý v náleze sp. zn. III. ÚS 206/2018 judikoval, a síce ak bol okresný súd názoru, že v ďalšom postupe mu bráni prebiehajúce konanie registra obnovenej evidencie pozemkov (ďalej len „ROEP“), mal konanie prerušiť, v opačnom prípade mal konať a rozhodnúť.

4. Okresný súd ale napadnuté konanie na čas rozhodnutia v konaní ROEP neprerušil a v dedičskom konaní ani nerozhodol. Preto sťažovateľka 7. mája 2019 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní. V písomnosti označenej ako „Vyjadrenie k sťažnosti“ č. k. 1 SprS 143/2019 z 27. mája 2019 podpredseda okresného súdu uviedol, že celé napadnuté konanie trvá neprímerane dlhý čas a v konaní došlo k viacerým prieťahom, ktoré konštatoval aj ústavný súd. *„V poslednom období však napriek snahe notára, ako súdneho komisára, nebolo možné konanie ukončiť, nakoľko v katastrálnom území Krásna Hôrka, Medvedzie, Horný Štefanov a Zemianska Dedina prebiehal ROEP, následkom čoho nebolo možné rozhodnúť o nástupníctve po poručiteľke a dedení pozemkov...“*

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že aj keď okresný súd koná, nemôže byť zbavená práva očakávať rozhodnutie v primeranej lehote. Postup okresného súdu nepovažuje za hospodárny a zdôrazňuje, že samotná dĺžka dedičského konania v trvaní takmer 13 rokov (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.) nie je primeraná okolnostiam prejednávanej veci. Sťažovateľka považuje postup notára, ktorý v namietanom dedičskom konaní opakovane požiadal o predloženie údajov z katastra nehnuteľnosti, za neefektívne, a to vzhľadom na to, že už minimálne jedenkrát boli údaje z katastra nehnuteľnosti vyžiadané a doložené do súdneho spisu. V ústavnej sťažnosti ďalej akcentovala, že dedením sa stala vlastníčkou nehnuteľností v stave, v akom boli zapísané k okamihu smrti jej matky, pričom pozemky, ktorých sa týka ROEP a nachádzajú sa v katastrálnom

území Nižná, sa k celkovým aktívam dedičstva podieľajú iba podielom vo výške 0,00246 %. Považuje preto za absurdné, aby nepatrný spoluvlastnícky podiel bránil prejednaniu dedičstva.

6. V súvislosti s prebiehajúcim ROEP sťažovateľka zdôraznila, že katastrálny operát nie je nemenný a denne dochádza k zápisu práv k nehnuteľnostiam. S odkazom na metodické usmernenie publikované v Katastrálnom bulletine Úradu geodézie, kartografie a katastra č. 2/2012, otázka č. 25, uviedla, že *„ak osvedčenie o dedičstve bolo vydané počas pozastaveného zápisu a údaje v osvedčení po skončení pozemkových úprav nekorešpondujú s údajmi katastra, osvedčenie o dedičstve nemôže byť vrátené súdnemu komisárovi na opravu, ale v rámci správneho konania sa zapracujú údaje z osvedčenia o dedičstve do príslušného projektu úprav a následne správa katastra vykoná zápis do katastra“*.

7. Sťažovateľka ďalej v ústavnej sťažnosti uviedla, že 17. októbra 2019 začala prvá etapa vyvlastňovacieho konania na výstavbu obchvatu R3 Tvrdošín. S prihliadnutím na stav napadnutého konania a rozsiahle pozemky, ktoré sa nachádzajú pod uvedenou trasou výstavby, hrozí vyvlastnenie jej nehnuteľností v niektorej z plánovaných etáp vyvlastňovania.

8. S odkazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu sťažovateľka poukazuje na účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a uvádza aj vlastné hodnotenie troch rozhodných kritérií pri posudzovaní prietáhov v konaní. Zdôrazňuje, že predmet napadnutého konania predstavuje štandardnú rozhodovaciu agendu okresného súdu, ktorá nie je zložitá. K svojmu správaniu ako účastníka napadnutého konania uvádza, že na jej strane nedošlo k žiadnemu konaniu, ktoré by mohlo prispieť k vzniku prietáhov v tomto konaní. Pokiaľ ide o postup okresného súdu, tento považuje za neefektívny, a je toho názoru, že okresný súd v napadnutom konaní pochybil.

9. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že má početné zdravotné problémy, bol jej vydaný preukaz osoby ťažko zdravotne postihutej a pre absenciu právoplatného skončenia napadnutého konania sa stále nachádza v právnej neistote, ktorá neprispieva jej zdravotnému a psychickému stavu. Preto sa domáha aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

Vyjadrenie okresného súdu:

10. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že po doručení výpisov z listov vlastníctva z Okresného úradu Tvrdošín notárka 6. decembra 2019 predvolala sťažovateľku na pojednávanie (obyčajnou poštou aj doporučené s doručenkou, pozn.), ktoré sa malo uskutočniť 19. decembra 2019. Sťažovateľka si však predvolanie prevzala až 28. decembra 2019 v posledný deň odbernej lehoty. Na nariadené pojednávanie sa preto bez ospravedlnenia nedostavila. Následne bola 15. januára 2020 notárkou predvolaná na ďalšie pojednávanie nariadené na 21. február 2020. Predvolanie si opätovne prevzala až v posledný deň odbernej lehoty (7. februára 2020, pozn.) a na termín pojednávania k notárke sa bez ospravedlnenia opäť nedostavila. Z uvedeného dôvodu notárka vyhotovila návrh uznesenia vo veci, ktorý 31. marca 2020 predložila okresnému súdu. Spis bol 6. mája 2020 vrátený notárovi s pokynom sudcu okresného súdu na doplnenie návrhu uznesenia a po jeho doplnení bol návrh uznesenia 28. mája 2020 predložený súdu. Sudca 5. júna 2020 vydal

a podpísal uznesenie o dedičstve, ktoré bolo sťažovateľke expedované 8. júna 2020 a sťažovateľka si predmetné uznesenie prevzala 26. júna 2020. Okresnému súdu bolo 10. júla 2020 doručené odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu o dedičstve spolu s návrhom na oslobodenie od súdneho poplatku, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením č. k. 30 D 144/2007-988 z 30. júla 2020 a sťažovateľke oslobodenie nepriznal. Okresný súd predložil 3. augusta 2020 súdny spis Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý o podanom odvolaní rozhodol uznesením č. k. 5 CoD 5/2020-1001 z 29. septembra 2020 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu, že sťažovateľka označila ďalší majetok, ktorý nebol zahrnutý do dedičstva. Okresnému súdu bol 19. októbra 2020 doručený aj podnet na prejednanie novoobjaveného majetku, s ktorým sa súd vysporiadal prípisom z 27. októbra 2020. Súdny spis bol 4. novembra 2020 predložený poverenej notárke na ďalšie konanie. Okresný súd ďalej uviedol, že na základe žiadosti ústavného súdu o zapožičanie súdneho spisu v právnej veci sťažovateľky bol predmetný spis 20. januára 2021 od notárky vrátený a následne zapožičaný ústavnému súdu, z ktorého bol 6. apríla 2021 vrátený späť na okresný súd. Z formulácie vyjadrenia okresného súdu súčasne vyplýva, že v čase jeho vyhotovenia bude okresný súd súdny spis predkladať poverenej notárke na ďalšie konanie.

10.1 Vo svojom vyjadrení okresný súd konštatoval, že sťažovateľka sa niekoľkokrát nedostavila na nariadené pojednávania a úmyselne sa podieľa na prietáhoch v konaní. Podľa okresného súdu sťažovateľka zneužíva svoje procesné práva na predlžovanie konania, napríklad tým, že opakovane podáva návrhy na oslobodenie od súdneho poplatku alebo návrhy týkajúce sa novoobjaveného dedičstva. Podpredseda okresného súdu vyjadril názor, že okresný súd od vydania nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 206/2018 z 13. novembra 2018 riadne koná a vznik prietáhov v napadnutom konaní je dôsledkom správania sa sťažovateľky. Na podklade uvedeného navrhol, aby ústavný súd ústavnú sťažnosť ako nedôvodnú odmietol.

Replika sťažovateľky:

11. Sťažovateľka vo svojej replike predniesla:

- a) skutočnosti uvádzané okresným súdom vôbec neobjasňujú, z akého dôvodu nebolo v napadnutom konaní rozhodnuté, a to ani po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 206/2018;
- b) rozporuje tvrdenie okresného súdu, že v podanom odvolaní z 10. júla 2020 označila novoobjavený majetok, čím mala súčasne spôsobiť prietahy v konaní. V podanom odvolaní úspešne namietala len skutočnosť, že okresný súd v napadnutom uznesení o dedičstve nezahrnul majetok, ktorý bol ako súčasť dedičstva uvedený už v poradí prvom uznesení okresného súdu č. k. 30 D 144/2007-201 z 25. novembra 2010;
- c) neakceptuje ani tvrdenie okresného súdu o opakovaných návrhoch na oslobodenie od súdnych poplatkov a v tomto kontexte odkazuje na bod 20 odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 206/2018, v ktorom ústavný súd skonštatoval, že sťažovateľka nebola oslobodená od súdneho poplatku, aj keď preukázala dôvodnosť svojho návrhu;
- d) okresný súd nie je pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov viazaný svojím skorším rozhodnutím, a preto bola toho názoru, že okresný súd v prípade jej ďalšieho návrhu

- o oslobodenie od súdneho poplatku aj vzhľadom na jej zdravotný stav a právny názor ústavného súdu prehodnotí svoj postoj v tejto záležitosti;
- e) tvrdenie okresného súdu o sťažovateľkou spôsobovaných prietáhoch odporuje skutočnostiam uvedeným v odpovedi predsedu okresného súdu na sťažovateľkou podanú sťažnosť na prietahy v konaní (bod 4 tohto nálezu, pozn.);
 - f) z dôvodu neukončeného dedičského konania jej boli nehnuteľnosti vyvlastnené rozhodnutím Okresného úradu Žilina sp. zn. OU-ZA-OVBP2-2019/004751/AJA za cenu určenú znaleckým posudkom, avšak ak by bolo napadnuté konanie právoplatne skončené, nehnuteľnosti mohla štátu dobrovoľne odpredať, a to za cenu vyššiu o 20 % oproti úradnej cene stanovenej znaleckým posudkom;
 - g) pokiaľ ide o opakované nedostavenie sa na prejednanie dedičstva na notársky úrad, sťažovateľka uviedla, že okresný súd opakovane žiadala, aby spis opätovne neodovzdával poverenej notárke, ale vo veci rozhodol sám, a v tejto súvislosti uviedla domnienku zaujatosti konajúcej notárky proti jej osobe,
 - h) v závere svojho vyjadrenia zhodnotila priebeh iného súdneho konania (sp. zn. 12 C 197/2004, pozn.), v ktorom je sťažovateľka v procesnom postavení žalovanej strany.

11.1 Sťažovateľka podaniami zo 4. júna a 6. júna 2021 odstránila nedostatky petitu svojej repliky, spočívajúce v nesprávnej spisovej značke a sume požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ako vyplýva aj zo sťažovateľkou predneseného skutkového stavu, ústavný súd už v dvoch prípadoch (III. ÚS 579/2013, III. ÚS 206/2018, pozn.) vyslovil v napadnutom konaní porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 30 D 144/2017 konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľke priznal primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania pred ústavným súdom. Preto ústavný súd posudzoval obdobie napadnutého konania po právoplatnosti svojho nálezu č. k. III. ÚS 206/2018 z 13. novembra 2018 (m. m. II. ÚS 535/2017).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty účastníka konania. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016

vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného mimosporového konania v čl. 12 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 250/2020) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

16. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je prejednanie dedičstva s jedným dedičom (sťažovateľkou, pozn.) a následné vydanie uznesenia o dedičstve. Ústavný súd preto v súlade s už skôr vysloveným ústavnoprávnym posúdením napadnutého konania v predchádzajúcich konaniach pred ústavným súdom konštatuje, že dĺžka namietaného dedičského konania nebola závislá od zložitosti veci ani v etape po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 206/2018.

17. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľky nie je možné považovať za úplne štandardné. Ak v dedičskom konaní sťažovateľka namietala existenciu zbytočných prietáhov v konaní, pričom akcentuje dôležitosť rýchleho prejednanie dedičstva s cieľom čo najskôr docieľiť právoplatné rozhodnutie vo veci, logicky sa potom očakáva, že aj zo svojej strany vyvinie maximálne úsilie na to, aby sa v napadnutom konaní rozhodlo, pokiaľ možno v najkratšom čase. Zo skutkového stavu ale vyplýva, že sťažovateľka sa opakovane nedostavila na pojednávanie k poverenej notárke [body 10 a 11 písm. g) tohto nálezú, pozn.], ktoré bolo nariadené práve z dôvodu prejednanie dedičstva a prípravy návrhu uznesenia o dedičstve. Sťažovateľka však následne uznesenie okresného súdu o dedičstve č. k. 30 D 144/2007-956 z 5. júna 2020 (ďalej len „uznesenie o dedičstve“) napadla opravným prostriedkom, v ktorom namietala absenciu vysporiadania sa s niektorými ďalšími nehnuteľnosťami vo vlastníctve jej matky ako poručiťky. V konklúzii uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v prípade účasti sťažovateľky na nariadených pojednávaniach bolo možné predísť situácii, aby sťažovateľka musela proti uzneseniu o dedičstve podať opravný prostriedok a vyriešenie otázky „sporných“ nehnuteľností mohla namietat' už počas samotného prejednanie dedičstva u súdom poverenej notárky.

18. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vyplýva povinnosť účastníka konania (navrhovateľa) byť dôsledný, zdržať sa používania tzv. oddaľujúcej taktiky a využívať

všetky zákonné prostriedky smerujúce k skráteniu konania (Unión Alimentaria Sanders s. a. proti Španielsku, rozsudok ESLP zo 7. 7. 1989, č. 11681/85, bod 35). Obdobný právny názor zastáva aj ústavný súd a pripomína, že aj keď účastníci nesporných konaní nemajú dôkaznú povinnosť, ich procesné postavenie má napomáhať k dosiahnutiu jeho účelu, a to najmä povinnosťou celkovej súčinnosti a nespôsobovania zbytočných prietahov v konaní (m. m. IV. ÚS 78/03, II. ÚS 215/03). Bolo preto primárne v záujme sťažovateľky dostaviť sa na prejednanie obsahu dedičstva k súdom poverenej notárke a svojím aktívnym prístupom prispieť k vydaniu rozhodnutia, ktoré by špecifikovalo celý obsah dedičstva, o ktorom mala sťažovateľka (v čase vydania napadnutého uznesenia o dedičstve, pozn.) vedomosť.

19. V tomto kontexte ústavný súd považuje tiež za potrebné reagovať na názor okresného súdu, ktorý uplatnenie procesných práv sťažovateľky vníma ako účelové predlžovanie napadnutého konania (bod 10.1 tohto nálezu, pozn.). Ústavný súd s odkazom na svoju judikatúru opakovane pripomína, že napríklad doplnenie návrhu, zmeny návrhu, procesné návrhy či podanie opravných prostriedkov sú legitímnou procesnou aktivitou účastníka konania (strany sporu), ktoré nepochybne môžu prispieť k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav však neznáša oprávnená osoba a nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 484/2016, II. ÚS 481/2017). Označené tvrdenie okresného súdu preto nie je možné považovať za opodstatnené.

20. Ústavný súd hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, pričom opakovane konštatuje, že nie je osobitne potrebné vyhodnocovať jednotlivé procesné úkony súdu, resp. priebeh postupu, pretože z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, aby napadnuté konanie s ohľadom na jeho právnu a skutkovú nenáročnosť nebolo ani po 14 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené, a to napriek príkazu konať vo veci bez zbytočných prietahov vysloveného v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 579/2013.

21. Vychádzajúc z prehľadu procesných úkonov v napadnutom konaní, ústavný súd súhrnne konštatuje, že po tom, ako 18. decembra 2018 nadobudol nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 206/2018 právoplatnosť, trvalo takmer päť mesiacov, kým 16. mája 2019 boli poverenej notárke zaslané podklady z Okresného úradu Tvrdošín a po ich doručení trvalo ďalších takmer sedem mesiacov, kým 6. decembra 2019 bola sťažovateľka predvolaná na pojednávanie (bod 10 tohto nálezu, pozn.). Aj keď počas uvedeného časového obdobia nie je možné konštatovať absolútnu nečinnosť okresného súdu a poverenej notárky, pretože v konaní zabezpečovali podklady potrebné na rozhodnutie v právnej veci sťažovateľky, ústavný súd hodnotí ich postup ako nesústredený a nehospodárny, pretože opätovne niekoľko mesiacov čakali na doručenie nevyhnutných dokladov z Okresného úradu Tvrdošín namiesto toho, aby okresný súd napadnuté konanie prerušil a po zhromaždení všetkých potrebných údajov v namietanom dedičskom konaní pokračoval. Nesústredený postup okresného súdu je vizibilný aj v období po vydaní uznesenia krajského súdu (bod 10 tohto nálezu, pozn.). Napriek tomu, že predmetné rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 29. októbra 2020 a súdny spis sa nachádzal aj na ústavnom súde v súvislosti s predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti [od 1. februára 2021 do 6. apríla 2021, (bod 10 tohto nálezu, pozn.)], ústavný súd vlastným prieskumom zistil, že okresný súd 28. apríla 2021 vrátil súdny spis poverenej notárke, ktorá následne Okresnému úradu Tvrdošín, katastrálnemu odboru zaslala ďalšiu žiadosť o poskytnutie informácií a aktuálnych dokladov k prejednávanej veci sťažovateľky s tým, že odpoveď z okresného úradu jej bola doručená 29. júla 2021 a v najbližšom

období bude konajúca notárka pripravovať návrh uznesenia o dedičstve. Ústavný súd preto uzatvára, že ani takmer tri roky od právoplatnosti predchádzajúceho nálezu nie je v napadnutom konaní právoplatne rozhodnuté a tým nedošlo ani k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako jediná dedička v napadnutom konaní stále nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Napriek skutočnosti, že okresný súd vznik priesťahov v napadnutom konaní pripisuje na ťarchu sťažovateľky a do istej miery sa je možné s jeho tvrdením stotožniť (body 17 a 18 tohto nálezu, pozn.), podľa ústavného súdu skutkový stav napadnutého konania jasne potvrdzuje, že primárny dôvod absencie právoplatného skončenia dedičského konania bolo a aj je konanie ROEP, ktorého účinky zasahujú aj do pozemkov tvoriacich súčasť predmetu dedičstva a bez ukončenia tohto konania a získania potrebných údajov z katastra nehnuteľností nie je možné prejednanie dedičstva po poručiiteľke. Uvedené vyplýva aj z odpovede predsedu okresného súdu k sťažovateľkou podanej sťažnosti na priesťahy v konaní (bod 4 tohto nálezu, pozn.). Ústavnému súdu preto nie je zrejmé, aké skutočnosti viedli okresný súd k tomu, aby napadnuté konanie neprerušil, ale v ňom len formálne pokračoval, aj keď mohol dôvodne predpokladať, že konanie ROEP a s tým súvisiace úkony na úseku zápisu práv k nehnuteľnostiam nebudú v krátkom čase skončené. Navyše, na potrebu vyhodnotenia ďalšieho postupu v napadnutom konaní bol okresný súd upozornený aj v náleze sp. zn. III. ÚS 206/2018, v ktorom ústavný súd akcentoval, že ak podľa názoru okresného súdu konanie ROEP predstavuje prekážku v jeho ďalšom postupe, mal napadnuté konanie prerušiť, v opačnom prípade mal konať a rozhodnúť (bod 20 označeného nálezu, pozn.).

23. V kontexte uvedeného ústavný súd pripomína, že zbytočné priesťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t.j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

24. S prihliadnutím aj na už prednesené skutočnosti a bez potreby podrobnejších analýz ústavný súd dospel k záveru, že v prípade sťažovateľky nepochybne došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

25. Z dôvodu nesústreďeného postupu aj samotnej poverenej notárky ústavný súd pre úplnosť pripomína, že činnosť notárov ako súdnych komisárov v dedičskom konaní sa považuje za priamy výkon časti súdnej moci. Poverenie notára je procesným opatrením súdu, ktoré nie je súdnym rozhodnutím a proti povereniu zákon nepripúšťa žiaden opravný prostriedok. Notári ako súdni komisári v dedičskom konaní nielen pripravujú podklady pre rozhodovanie a vykonávajú jednotlivé úkony, ale v prípadoch ustanovených zákonom sú zmocnení vydávať rozhodnutia priamo namiesto súdu prvej inštancie (PL. ÚS 12/2019). Úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné priesťahy, za ktoré ale nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 272/05). Tento záver vyplýva z § 16 CMP, podľa ktorého všeobecný súd v prípadoch ustanovených týmto zákonom poverí notára, aby ako súdny komisár konal a rozhodoval v určitej veci, pričom rozhodnutia vydané notárom a úkony vykonané notárom na základe poverenia sú rozhodnutiami a úkonmi súdu prvej inštancie.

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

26. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Keďže ústavný súd zistil, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené (bod 21 tohto nálezu, pozn.), ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

27. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sťažovateľka v sťažnostnom návrhu žiada, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 eur. Svoj návrh odôvodňuje neprimeranou dobou trvania napadnutého konania a negatívnym vplyvom na jej zdravotný a psychický stav (bod 9 tohto nálezu, pozn.).

28. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Vzhľadom na konštatovaný neefektívny a nehospodárny postup okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy predovšetkým absolútne neakceptovateľnú neprimeranú dĺžku napadnutého konania (viac ako 14 rokov, pozn.), skutočnosť, že okresný súd nerešpektoval príkaz ústavného súdu vyslovený v skorších nálezoch ústavného súdu, a na druhej strane reflektujúc skutočnosť, že ústavný súd v predchádzajúcich konaniach sťažovateľke opakovane priznal finančné zadosťučinenie, akcentujúc, že sťažovateľka tiež svojím správaním prispela k celkovej dĺžke konania tým, že sa opakovane nedostavila na nariadené pojednávanie k poverenej notárke, ústavný súd považoval priznanie sumy 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 538,30 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2019 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 163,33 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušalom 9,80 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 173,13 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2019, t. j. za dva úkony sumu 346,26 eur. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušalom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyňi sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu